

† Tovarišu Antonu Sepaherju v slovo!

Zastalo mu je srce, njegov poslednji dih se je odtrgal v noč in nam je težko.

Saj vendar ni še dolgo, odkar je s svojo samopozitvostjo, z živim ognjem in neuglasnim idealizmom oblikoval s svojo večjo roko duše otrok v Postojni in v Trzinu, pa 25 let v Kranju, saj je do pred kratkim še vodil drago mu učiteljstvo do začrtanih smotrov. V njegovi duši je bilo sonce, v njegovem srcu toplota, ki jo je delil med nas vse s prijazno besedo, dobrim pogledom, iskreno tolažbo in strokovnjaškimi nasveti. Vsak, ki je prišel k njemu, je bil uverjen, da bo našel razumevanje, zlato tovarištvo, ki je bil z njim prežet do dna, da bo našel dober, pameten nasvet.

Ko je zbolel, nismo mogli misliti, da nam bo težka bolezen iztrgala njega, ki smo ga poznali le veselega, močnega in zdravega. Pa ne!

Pesem, ki je tolikokrat razveseljeval z njo poslušalce, je zamrla v njegovem grlu. Sonce je posvetilo na njegovo zadnjo pot. Meglena vrata je prodrlo, da ga zadnjič poljubi, kot da hoče pokazati, da odhaja od nas v lepše in boljše življenje, kjer ni zmot, ne sovraštva, ne zavisti, kjer ni bolezn, ne trpljenja.

Odšel je, a med nami ostane, mrtev je, a živi med nami in bo živ! Ave anima candida!

Rapè Vlado.

Splošne vesti

— Nov inspektor za srednje šolstvo. Gospod prof. Marko Bajuk je imenovan za novega inspektorja za srednje šolstvo pri kr. banski upravi v Ljubljani.

— Gg. poverjenikom Slov. šol. matice. Upravni odbor Slov. šol. matice bi prav rad do Božiča izdal svoje publikacije za l. 1937., zato se je že pred 3 tedni potom časopisja obrnil na slov. javnost s pozivom na pristop. Da bo odborovo namero mogoče tudi med učiteljstvom v čim najkrajšem času izvesti, prosim tov. poverjenike(-ice), da dostavijo odboru Slov. matice sezname članov iz svoje-ga področja vsaj do konca novembra t. l. Za zgled bodi agilno ptujsko učiteljsko društvo (poverjenik tov. Sterk), ki je že pred nekaj tedni prijavilo Matici 150 članov, od teh 117 po številu iz vrst učiteljstva in 33 šol, poslalo obnem članski seznam in plačalo za prijavljeni šteto učiteljstva prav vso članarino. Zato vsa čast zavednosti ptujkega učiteljstva! Kar pa je bilo mogoče v Ptuj, da bi se ne dalo izvesti tudi po drugih srezih? Vse je mogoče, treba je samo nekoliko dobre volje! Prepričan na uspeh tega poziva se obračam do tov. poverjenikov(-ic) s prošnjo, da zastavijo vse svoje sile, da bo letos, ko se nam obetajo ob povoljnem številu članstva (2500) kar štiri knjige, to šteto tudi častno dosežemo. Moj apel velja pa tudi vsem posameznikom, da ne bodo s prijavo in plačilom prepozni, ker bo Matica postrežila s knjigami v prvi vrsti le vsem pravočasno priglasišnim. Bodi pa enkrat za vselej povečano, da se na naročila brez vposlanega denarja Matica ne bo ozirala. Torej vsem in vsakemu: podvizajte se, da bo uspeh v l. 1937. res časten za vse slov. učiteljske! Prijave in denar je poslati na naslov: Slov. šol. matica v Ljubljani, Komenskega ulica 19. Kdor nima naše položnice, naj kupi za 25 p na bližnjem poštne uradu splošno položnico, napiše nanjo naslov Matice in števil. 11.306, t. j. šteto našega računa pri poštni hranilnici. Na delo za Slov. šol. matico! — Blagajnik Slov. šol. matice v Ljubljani.

— Novi združniki se sprejemajo vsak mesec na seji upravnega sveta in nadzorstva Učiteljske tiskarne. Prijavite se čimprej svojem sreskemu poverjeniku, ali pa kar naravnost nam. Vsak zaveden učitelj, vsaka zavedna učiteljica naj bo naša združnica in odjemalka blaga.

— Šolske upravitelje prosimo, da pošljejo denar za šolo posebej, za vse druge naročnike Vranc-Dolganovih »Učnih načrtov« pa skupaj na eni poštni položnici. S tem prihranimo mnogo na poštini!

Z. S.:

Zapiski ob obletnicah

Je sedel učitelj Nerad na oguljenem divanu v titikaški deželi in po čičojnem razmišljanju o vrednosti obletnic, o njih izumu in važnosti za človeško življenje. Na špranjastih vratih je oktobrsko sonce grelo zadremane muhe. Globoko misli o vrednosti obletnic jih očitno niso motile. Mirno so dremale naprej, ko bi jih kdo nalepil na vrata.

Presrečne muhe! Da le sije oktobrsko sonce in se je kje nasloniti na špranjasta vrata, pa so zadovoljne. Kdo jim naj zameri? Učitelj Nerad? Ne! Nikoli se ne bo pisalo v titikaškem jeziku zoner najlepšo narodno lastnost, ki ji že stoletja pravijo zadovoljnost! Ne, ne! Čeprav so mu obesili dosti napak za to življenje, te pa le ni imel. Preveč je ljubil narod, preveč je bil tudi navezan na narodno tradicijo, brez katere ne more živeti danes pač nihče — najmanj pa učitelj Nerad.

Tako ves vkopan v misli na obletnice, kjer se tako lepo veže preteklost s sedanostjo (bistrejše, pa učitelj Nerad ni poznal nobenega osebno, so celo takšni, da ob obletnicah vežejo sedanost s prihodnostjo), je ves zadovoljen prišel do najglobokejšega spoznanja v življenju, do spoznanja, ki bi moralo zanimati tudi naše kroniste: da pri nas še ne obhajamo obletnice dneva, ko je zadnji človek govoril resnico. Imenitno spoznanje, ne! V imenu naroda bi si lahko učitelj Nerad čestital sebi, če bi ga ne krasila ponižnost, katere veličino nam skušajo prikazati v svojih delih nekateri naši duševni velikani, pa so zopet sami tako ponižno spoštljivi napram njeni starosti, da vkljub trudu ne morejo ovekovečiti njene podobe... Učitelj Nerad jim je odpuščal sproti, ker jih je sku-

Odsek brezposelnih učiteljskih abiturientov pri sekciji JUU v Ljubljani priredi pod pokroviteljstvom sekcije JUU za dravsko banovino v Ljubljani v četrtek, dne 2. dec. 1937 ob 20. uri v veliki dvorani Delavske zbornice

AKADEMIJO

s sledečim programom:

pevski oktet, godalni kvartet, solo točke, recitacije in dramski prizor.

Predprodaja vstopnic v knjigarni Učiteljske tiskarne. Sekcija JUU prosi vse tovariše in tovarišice, da ne odklanjajo vstopnic, ker je čisti dobiček namenjen revnim brezposelnim abiturientom.

— Učiteljske gospodarske ustanove so:

1. Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Knjižarna Učiteljske tiskarne, Podružnica Knjižarne Učiteljske tiskarne.
2. Učiteljska Samopomoč.
3. Hranilnica in posojilnica učit. konvikta v Ljubljani.
4. Učit. gospodarska in kreditna združba v Celju.
5. Učiteljski dom v Ljubljani.
6. Učiteljski dom v Mariboru.
7. Učiteljski dom v Rogoški Slatini.
8. Dom učiteljic v Ljubljani.
9. Društvo upokojenega učit. v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

— t Za točno postrežbo in dobro blago — točno plačilo.

Ko si blago prejel — plačaj vsaj prvega prihodnjega meseca.

Pri naročilih na obroke — drži brezpogojno obljubljeni roke.

Kadar zaradi nepričakovanih ovir ne moreš plačati — naznani rok plačila, preden dobiš opomin.

Ne razburjaj se zaradi opomina. Povsod mora biti red — posebno v trgovskih knjigah. Ne pritožuj se zaradi zapadlih obresti. Za dolgove je treba povsod plačati obresti.

— Učiteljska tiskarna bo izdala Polakovo Zemljepisje in Zgodovino, ker je za ti knjižici veliko povprašanje, priporočamo, da šole že naprej javijo, koliko jih bodo potrebovale.

— t Ne pozabite naročiti za vse učence Zirovnikove narodne pesmi I, II. in III. del.

šal doumeti in čimprej doseči trenutek, ko mu bodo rekli: učitelj Nerad, dosegljivi ste svoje poslanstvo, postali ste pravi ljudski vzgojnik, dve najlepši narodni lastnosti sta vas spremljali na dolgi poti.

Blažen smehljaj bi obil Neradov obraz, tiha sreča bi se naselila v skromno srce, nikoli tudi ne bi več ničemu razmišljal o vrednosti obletnic, da se ni pripetilo nekaj važnega; učitelj Nerad bi moral postati junak, še več, postati bi moral tako rekoč na pol avtor komedije, ki jo je režiral s svojo ženo učiteljico Neradovo skoro cele tri tedne za..., ker si je preresno tolmačil netočne vesti spoštovanih titikaških lističev ob dveletnici naše zadnje regulacije plačilnih manir. To ga je motilo, lahko bi celo rekli, razburjalo. Vse bi postal učitelj Nerad rajši kot pa junak, pa magari tudi komedije, katerih je baje danes vedno manj...

Zgodovinsko ozadje Neradovega nemira seže vse nazaj do prvega petka v mesecu, ko so naši žepi na tihem obhajali drugo obletnico naših plačilnih manir. Takrat je učitelj Nerad čital v vodilnem lističu svojega naroda, da se bodo vsem javnim nameščencem, ki še niso v penziji plače zvišale na višino pred regulacijo. Živeč v globoki veri, da je svet prav za prav le pravičen, čeprav deli to pravico nekako počasi, včasih celo tako, da je nekateri niti ne čakajo, je sprejel učitelj Nerad to vest takšno, kot je bila napisana. Še isti dan je ves zadovoljen svečano povedal to vest ženi, ki je bila pri zadnji regulaciji zadeta za okoli tri stotake, ker je čepel učitelj Nerad tisti čas še na najnižjem klinu plačilne lestvice, in na srečo, kot bi vedel, da se prilike popravijo, se je obdržal na tem klinu vse do dneva, ko je čital to veselo novico. Žena se je nasmehnila, ni hotela verjeti, da bi se kdo še spomnil učiteljic-mater. Šele čez nekaj dni, ko so skoro že vsi, ki niso

DECEMBER MI JE NAJBOLJ DRAG

»Učiteljski dom« je založil nekaj pesmi pod naslovom: Praznik Zedinjenja.

V knjižici sem našla tudi svojo pesem: December mi je najbolj drag, ki sem jo sestavila pred leti, ko je še živel naš blagopokojni kralj Aleksander I. Zedinitelj in je bil naš sedanji kralj Peter II. še: naš Petreček.

K 17. dec. popravi:

ko 17. se glasi,

mi solza lice porosi,

spominjam mrtvega se kralja,

ki rojstnega dne ne slavi,

le v srcu tužnem je spomin. —

Ljubezen vso prevzel je sin.

Kralj Peter, nada domovine,

glej deco dravske banovine,

slovenska srca Ti izroča

in zraven toplo še naroča:

poleti, ko žge sončni svit,

se prideš k nam na Bled hladit,

zdej je pa mraz in sneg in led,

pa pridi smučat se na Bled.

Vsi srečni smo ko si med nami

in žalostni, ko smo spet sami.

Bog dolgo, dolgo Te ohrani

in procvit in slavo domovini,

žele otroci Ti vdani

v slovenski stolnici v Ljubljani

in v širni dravski banovini.

Marija Grošljeva.

— Tovariši upravitelji se opozarjajo na relief srezja Ljubljana okolica, ki se nahaja v izlozbi Učiteljske knjigarne. Naroča se pri šol. upravitelju v Iški vasi za ceno 450 din.

— V smislu odloka min. prosvete T br. 11.278/37 in kralj. ban. uprave IV. No 9119/37 je priredil profesor Luka Kramole himno kraljevine Jugoslavije, kakor je predpisana pri vseh prireditvah. Sestavljena je enoglasno, troglasno in za mešani zbor.

Ker jo šole morajo imeti, jo bomo poslali vsem šolam še pred 1. decembrom, in prosimo, da nam za to uslugo točno nakažete malenkostni znesek 5 din takoj po prejemu.

Kdor želi več izvodov, naj jih takoj naroči.

— Zahvala, JUU — sresko društvo v Škofji Loki izreka svojo najprisrčnejšo zahvalo sreskemu šolskemu nadzorniku v p. gospodu Vinku Zahrastniku, ki je odstopil v korist Učiteljskega društva za škofjeloški okraj svoj delež pri Učiteljski tiskarni. — Odbor.

Vsak zvezek stane samo 1 din. Pri naročilih za ves razred bomo priložili na vsakih 10 enega za revne učence.

— t Ste se že prijavi za Vranc-Dolganov Učni načrt? Če še ne, prijavite se takoj, da ga boste prej prejeli.

— t Dober združnik je oni, ki kupuje vse potrebščine v lastni zadrugi.

— t »Dijaška blagajna« je zbirka denarja, s katero se otroci igraje seznanijo z denarjem in nauče računati. To učilo, ki ga ima v prodaji Knjižarna Učiteljske tiskarne je priporočilo ministrstvo prosvete z odlokom ON br. 48.075 z dne 3. avg. 1937.

Za Miklavža ali Božič poklonite otrokom »Dijaško blagajno«, saj stane samo 25 din.

— t Imate že na šoli! Prosvetni zbornik? Brez njega, kakor brez šolskega zakona ne more biti nobena šola.

— t Bajželj: »Vesele ure« so potrebne ne samo učiteljem telovadbe, ampak za vse, ki so se otresli manir čemernega učitelja.

bill pri zadnji regulaciji ničesar prizadeti jeli govoriti o povišanju plač, je vsaj brez nasmeha poslušala Neradovo pripovedovanje o povišanju in kaj vse bo treba v ta namen ukreniti. Predvsem bi bilo treba zvišati plačo služkinji, vrniti zaostale obroke trgovcu za obroke in kreditni zadrugi za dolg. Pozneje bo treba kakšen dinar žrtvovati za titikaško kulturo in berače, podpreti narodna društva, o božičnih počitnicah bi celo lahko šli v gledališče itd. Torej vse polno resnih problemov pravega narodnega duševnega delavca na vsakdanji poti...

Naslednje dni je učitelj Nerad še samo sprejel čestitke k povišanju plač, se ljubeznivo zahvaljeval in bil tako rekoč vesel, da so mu pri zadnji regulaciji odščitnili samo pri ženi plači za tri stotake. Zdelo se mu je, kot bi mu kdo do sedaj te novce hranil, zdaj pa, ko pride veliki dan, zdaj mu jih vrnejo; posebno te tri ženske stotake, za katere je moral revež na račun moške pravice od svoje žene že marsikatero bridko pogoltiti. Vsi Neradovi izgovori takrat niso dosti zalegli, čeprav se je otepal te moške pravice na vse križ, tega, da je možki in da so v deželi Titikaki vzeli učiteljicam-ženam največ pri zadnji regulaciji plačilnih manir, pa le ni mogel utajiti. Zdej, zdaj ne bo prišel samo denar, tudi mir se bo zopet vselil v »dijalčni« zakon dvozaslužkarjev. Tudi ga ne bo več treba biti zdaj sram, da je možki, ker bo zdaj po novem lahko ponosno branil čast moške pravice, ker bo slonela na dejanjih, kakor jih je napovedal vodilni titikaški listič vsem, ki so mu verjeli in... Skratka, učitelj Nerad je videl prihajati novo, doslej neznano življenje, podobno mlinu, ki ima poleg vode in kamnov še zrnje...

Dva dni pred velikim dnem, ko bi lahko ženi čestital k povišanju plače, pa je čital, kakor pravijo v titikaški deželi, črno na

Naša gospodarska organizacija

— g Zadržnikom Učit. samopomoči. V teh dneh dobite položnice, s katerimi nakažite članski prispevek za 2 smrtna primera (435. Cvetko Vekoslava, Maribor in 436. Rainer Katarina, Zg. Poljskava) in pa upravno ter rezervni sklad za leto 1938. Samski združniki plačajo (s poštino) 21 din, zakonski pari* 41 din. Večjim dolžnikom smo poslali opomine. Prosimo vse združnike, da v decembru uredijo svoje račune z našo zadrugo. Bilanca naj bo čista! — Podporni sklad se tudi priporoča za redna nakazila in poravnava.

Mladinska matica

— mm Vsebinska 3. številka »Našega roda«: Martinka Bidovec-Petančičeva; Domovini. (Pesem.) Anica Černejeva; Zadnji podlessek. (Pesem.) Arnošt Adamič; Velika tekma. Gustav Strniša; Križev pajek. (Pesem.) Srečko Kosovel; Petreček ubežnik. Anton Debeljak; Šum jesenskih šum. (Ciklus pesmi.) Anica Černejeva; Sv. Miklavž je prišel v šolo. (Prizorček.) France Bevč; Pesterna. ***; Cesta. Josip Ribičič; Tine in živali. Josip Ribičič; Kako je Mihec med letom živel. ***; Od hleba do mucke. Po Cliffordu; Bogataši in reveži. ***; Starček in smrt. Doma in po svetu; Naše pomočnice. Nekaj števk o sadnem drevju. Sončna luč vir življenje. Tobak, glavni zaslužek naših južnih krajev. Drobno znanstvo: »Halo, halo, na pomoč!« Fotografiranje jeseni in pozimi z najenostavnejšimi sredstvi. Zakaj — zato. Nekaj navodil za mlade gospodinje. Mladina piše. Uganke itd. — Ilustratorji, ki sodelujejo pri tej številki: Pirnat, V. Cotič, Ravnikar, O. Gaspari, F. Podrekar, Ks. Prunkova in dr.

— mm Miklavževa številka »Našega roda« je dotiskana. Glavna ekspedicija se bo vršila v petek 26. in v soboto 27. t. m., tako, da bodo imeli vsi, ki so plačali 2. ozir. 3. številko v začetku drugega tedna revijo že v rokah.

— mm Uprava Mladinske matice dobiva še vedno nefrankirana ali premalo frankirana pisma in reklamacije. V izogib kazenskim pristojbinam prosimo vse, da svoje dopise točno frankirajo ter si zadrževne stroške odračunajo pri poslani naročnici.

— mm Miklavž bo imel letos posebno veselje z Ribičičevimi »Palčki«. Ta razkošna slikanica z barvanimi ilustracijami stane za člane Mladinske matice pri naši upravi le 25 dinarjev.

— mm »Mihec in Jakec«, Ribičičeva slikopisna knjiga, ki je prinesla mladini toliko veselja, je pravkar izšla v 3. izdaji na boljšem papirju. Ob tej knjigi se učijo otroci igraje čitati in misliti in je zato posebno primeren dar za učence 1. in 2. razreda.

— mm »Naša volja« je prinesla v svoji številki od 1. nov. 1937. o letošnjih publikacijah »Mladinske matice« tole oceno:

Od 1. do 8. oktobra je Mladinska matica razposlala po vsej dravski banovini nad 20 tisoč (prav: 60 tisoč) knjig. Vsa slovenska osnovnošolska mladina je z užitkom sledila napetim doživljanjem junaškega psa Runa, katerega je mojstrsko opisal Cerkenik, najmlajše pa je najbolj zanimala zgodba opice Nane, katero je malčkom predstavil znani mladinski pisatelj Josip Ribičič v sebi lastnem, prisrčnem in lahkem slogu. Posebno velik vzgojni in moralni pomen pa ima knjižica

belem, da dobi žena zato, ker sedi njen mož še vedno na najnižjem klinu celih pet dinarjev več kot do sedaj... Tritedenskega veselja je bilo konec.

Vse, vse bi prenesel učitelj Nerad; saj je vajen, da so ga ponižali in mu delali krivico, le tega ni vajen, da bi postal junak. Kje in komu naj prepusti ta čas v varstvo svoji dve najlepši lastnosti, na katerih je zgrajena njegova sreča? Ne, vse kar se da; toda tega ne zmore! (Počasi si je oddahnil.) Rajši bo stopil pred ženo in ji ponižno povedal, da se je pripetila v vodilnem titikaškem lističu pomota in da dobi namesto treh stotakov zaenkrat samo pet dinarjev, katere pa bosta porabila v vse lepše namene, kot bi pa tiste stotake. Nekako takole bi ji predlagal (če bo ga hotela poslušati): »Draga žena, tistih tvojih pet dinarjev nima za naju nobene posebne praktične vrednosti; zato je boljše, da jih obrneva v višje namene. Kupiva za njih rajši pet svečk, za vsako bova dala en dinar. Ob uri, ko bi midva spet reševala za nekatere že davno rešene probleme, prižgiva rajši vseh teh pet svečk: prva naj gori v spomin obletnic, druga naj gori v spomin, da se slavi pri nas materinski dan, tretja naj sveti tistim, ki iščejo resnico, s četrto bi svetila tistim, ki še vidijo dobroto, zadnja pa bi naj brlela na čast previdnosti, ki naj spremlja človeka, če čita veselo novice v titikaškem vodilnem lističu... Mogoče bo kateri opazil njih žar?«

Tako, učitelj Nerad bi si opral roke. Čez leta in leta, pa se bo mogoče čitalo kot v pravljici: »Nekoč je živila učiteljica-mati, ki si je za povišano plačo kupila pet svečk; za vsako je dala en dinar. Vseh pet je potem prižgala v spomin na materinski dan, dobroto in... Sicer pa, konec si bodo že sami našli...«